

Patryk Iwańczyk

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

ORCID 0000-0003-0654-0035

Analiza multimodalna tekstu ładunku. Przypadek tekstu Szymona Jadczaaka z 2022 roku

Multimodal analysis of text load.

The case of Szymon Jadczaak's article from 2022

Abstract

This study is an attempt of multimodal analysis of publicistic article by Szymon Jadczaak, „Czesław Michniewicz, Lech Poznań i ustawione mecze w tle. 27 godzin rozmów z szefem piłkarskiej mafii” published in June 2022 on Wirtualna Polska website. Method of analysis used was case study, the media message was analyzed, which was – in accordance with the proposal by Magdalena Ślawska – *text-load*. Due to limited length of article under consideration were only taken connections between key components of text and infographics.

Keywords

media linguistics, media message, multimodality, case study, *text-load*

Abstrakt

Artykuł stanowi próbę multimodalnej analizy artykułu publicystycznego Szymona Jadczaaka pt. *Czesław Michniewicz, Lech Poznań i ustawione mecze w tle. 27 godzin rozmów z szefem piłkarskiej mafii*, opublikowanego w czerwcu 2022 r. na portalu Wirtualna Polska. Wykorzystano studium przypadku, analizie poddany został komunikat medialny będący – zgodnie z propozycją Magdaleny Ślowskiej – *tekstem ładunkiem*. Ze względu na ograniczenie objętościowe artykułu uwzględnione zostały wyłącznie relacje pomiędzy kluczowymi składnikami warstwy tekstowej oraz infograficznej.

Słowa kluczowe

mediolingwistyka, komunikat medialny, multimodalność, studium przypadku

Wprowadzenie teoretyczne

Daleko idące przemiany technologiczne tylko w ostatnich kilku latach znacząco wpłynęły na sposób funkcjonowania mediów. Na naszych oczach ciągłym przeobrażeniom ulegają wspomniane uwarunkowania w zakresie technologii, a wraz z nimi sposoby realizacji komunikatów (medialnych) oraz ich odbioru. Jako badacze i użytkownicy różnorodnych mediów mamy dziś zatem do czynienia z przekazem medialnym, który cechują: wielokodowość, polisemiotyczność i multimodalność (Skowronek, 2018, s. 11–13, s. 15; Ślawska, 2020, s. 204).

Ostatnia z wymienionych cech jawi się w kontekście niniejszych rozważań jako szczególnie istotna, gdyż w refleksji medioznawczej coraz częściej przedstawia się ją jako tę właściwość komunikacji medialnej, która „ma charakter planowy, celowy, instrumentalny oraz nasila się w miarę, jak doskonalone są technologiczne narzędzia produkcji, dystrybucji i obiegu tekstów” (Mac, 2022b, s. 83). Jak zaznacza Agnieszka Mac (2017, s. 78), temat multimodalności, a co za tym idzie, komunikatów multimodalnych, poruszany jest systematycznie w literaturze germanistycznej od co najmniej 15 lat¹, a również przedstawiciele polskiej mediolingwistyki niejednokrotnie pochylali się już nad tym zagadnieniem². Podejmowano przy tym próby zdefiniowania tego zjawiska – multimodalność możemy więc rozumieć jako „jednoczesne funkcjonowanie w konkretnym komunikacie (tekście) różnych „modusów”, czyli semiotycznie różnych sposobów i form przekazu informacji” (Skowronek, 2023, s. 231). Z kolei komunikaty (także: teksty, przekazy) multimodalne definiuje się jako:

- takie, w których nadawcy stosują rozmaite środki semiotyczne (werbalne i niewerbalne, wizualne i akustyczne) (Maćkiewicz, 2016, s. 18);
- [takie, w których] globalny sens [...] jest (współ)realizowany przez więcej niż jeden kod semiotyczny (Maćkiewicz, 2017, s. 35);
- jednostki semiotyczne (byty semiotyczne), które powstają poprzez połączenie modalności znaków charakterystycznych dla danego medium w celu ich zamierzonej aranżacji, a następnie odpowiedniej interpretacji (Mac 2022b, s. 84)³.

Powyższy wywód warto uzupełnić o konstatację, iż w coraz powszechniejszej opinii multimodalny charakter przejawia zdecydowana większość współczesnych przekazów. Co więcej, spotkać można stwierdzenia, że multimodalny jest w istocie

¹ Dziś już od ponad 20.

² W tym miejscu wskazać należy między innymi: Romana Opiłowskiego, Macieja Kawkę, Jolantę Maćkiewicz, Agnieszkę Mac, Bogusława Skowronka, Magdalenę Ślowską, Danutę Kępę-Figurę, Iwonę Loewe.

³ Jak już zostało wspomniane, badaczka inspirowała się w tym miejscu ustaleniami niemieckojęzycznych mediolingwistów.

każdy tekst (Kępa-Figura 2021, 138; 2023, 64). Osobiście przemawia też do mnie metafora zaproponowana przez Jolantę Maćkiewicz (Maćkiewicz, 2016, s. 19):

Multimodalność nie oznacza, że wykorzystywane w danym komunikacie systemy semiotyczne funkcjonują niezależnie, istnieją obok siebie, wręcz przeciwnie – komunikat multimodalny jest jak partytura orkiestrowa, w której poszczególne partie instrumentalne współgrają ze sobą, tworząc całość, która nie jest tylko i po prostu sumą części.

Metoda badawcza

Zapleczem metodologicznym niniejszych rozważań czynię mediolingwistykę. Założenia tej subdyscypliny językoznawstwa przedstawił w 2013 r. Bogusław Skowronek (2013), a przyjęcie w analizie perspektywy mediolingwistycznej wiąże się z badaniem treści zapośredniczonych medialnie (Loewe, 213). Istotne były dla mnie także założenia mediolingwistyki otwartej, a więc pojęcia zaproponowanego przez Danutę Kępę-Figurę (Kępa-Figura, 2023, s. 64). Przywołując i w pewnym stopniu modyfikując dotychczasowy sposób patrzenia na mediolingwistykę, badaczka wskazuje szereg założeń mediolingwistyki otwartej, konstatując między innymi że:

- mediolingwistyka zajmuje się nie tylko badaniem języka mediów, ale po prostu badaniem mediów;
- przedmiot badań mediolingwistycznych stanowi tekst medialny, nie zaś: język komunikacji medialnej (Kępa-Figura 2023, s. 64).

W niniejszym artykule zastosuję analizę multimodalną opierającą się na śledzeniu relacji między kodami oraz wynikających z tego sensów. U podstaw tego narzędzia znajduje się przywołany już polisemiotyczny sposób istnienia komunikatów medialnych (polegający na jednoczesnym łączeniu w danym przekazie przynajmniej dwóch systemów semiotycznych) (Maćkiewicz 2017; Skowronek 2023, 231).

Analiza

Materiał analityczny stanowi artykuł publicystyczny⁴ Szymona Jadczaka zatytułowany *Czesław Michniewicz, Lech Poznań i ustawione mecze w tle. 27 godzin rozmów z szefem piłkarskiej mafii*. Tekst opublikowany został 20 czerwca 2022 r. w portalu Wirtualna Polska, a jego głównym bohaterem jest Czesław Michniewicz, który pełnił funkcję selekcjonera piłkarskiej reprezentacji Polski od stycznia do grudnia

⁴ W niniejszym artykule nie planuję w sposób szczegółowy rozwijać kwestii przynależności gatunkowej analizowanego komunikatu medialnego. Niewątpliwie mamy tu jednak do czynienia z dojrzałą i oryginalną realizacją wzorca gatunkowego artykułu publicystycznego przy jednoczesnych nawiązaniach do konwencji reportażu śledczego, komentarza, sylwetki prasowej czy wywiadu. Nieocenione zaplecze teoretyczne stanowią tu ustalenia zawarte w publikacjach Marii Wojtak – do kluczowych w moim odczuciu opracowań odsyłam w bibliografii.

2022 r. Autor artykułu odtwarza i opisuje w nim siatkę połączeń telefonicznych pomiędzy Michniewiczem a Ryszardem F. (ps. „Fryzjer”), dawnym działaczem piłkarskim, w przeszłości prawomocnie skazanym za działania korupcyjne. Według ustaleń dziennikarza Wirtualnej Polski Michniewicz i „Fryzjer” wielokrotnie kontaktowali się telefonicznie w okresie, w którym pierwszy z nich pracował w Lechu Poznań na stanowisku szkoleniowca pierwszej drużyny. Tekst Jadczaka odbił się głośnym echem w polskim środowisku piłkarskim. Wspominano też o nim w mediach zagranicznych. I choć byłemu selekcjonerowi reprezentacji Polski nigdy nie zostały postawione zarzuty prokuratorskie, wielu przedstawicieli rodzimego futbolu wyrażało opinię, iż ze względu na liczne wątpliwości dotyczące jego przeszłości nie powinien on prowadzić kadry narodowej. Do głównych tez artykułu odniosła się ponadto zdecydowana większość publicystów zajmujących się polską piłką nożną⁵, co sprawia, że tekst można rozpatrywać w kategoriach *tekstu ładunku*. Jest to pojęcie zaproponowane przez Magdalenę Ślowską, która określiła w ten sposób tekst, który wytworzył [...] sieć nowych tekstów, własny dyskurs oraz doprowadził do zmian w rzeczywistości społecznej (Ślowska, 2023, s. 81).

Ważną inspirację stanowiły dla mnie analizy komunikatów medialnych przeprowadzonych przez wspomnianą już Magdalenę Ślowską. Dotyczy to analizy multimodalnej reportaży: *Chłopcy z motylkami. Terroryzm dziecięcy* Jacka Hugo-Badera, *500 euro za ciało, które zje kilogram* Joanny Wojciechowskiej, *Zakładanie twarzy* Dariusza Kortki i *Judyty Watoły*, *Wojny Galiny* Anny Śmigulec, *Śliczny i posłuszny* Mariusza Szczygła, *Głupia sprawa* – ponownie Śmigulec oraz *Oddział chorych ze strachu* Justyny Kopińskiej wraz z obrazującą go grafiką Anny Reinert (Ślowska 2018, 2020 i 2023). Każdy z artykułów – choć w różnym stopniu – stanowi swojego rodzaju metodologiczną instrukcję, jak poprzez jakościowe badawcze działania na tekście można badać media, ich sposób funkcjonowania oraz sytuację nadawczo-odbiorczą. (Ślowska, 2023, s. 81). Stosowne wydało mi się zwłaszcza odwołanie do niezwykle cennego dla mnie poznawczo tekstu, w którym autorka pochyla się nad reportażem Justyny Kopińskiej (Ślowska, 2020). W procesie analizy rozpoznane zostają bowiem dwie strategie tekstowe: zewnętrztekstowa (pragmatyczna), w której relacja słowa i obrazu to relacja paratekstowa stanowiąca zapowiedź tekstu reportażu oraz wewnętrztekstowa, która jest realizowana jest na poziomie kompozycyjnym, a grafika i tekst reportażu są wpisane w topografię strony (Ślowska, 2020, s. 203, 206–207). Nie tylko ze względu na obszerność i tematyczną wielowątkowość wybranego

⁵ Artykuł Jadczaka – Dziennikarza Roku 2022 – istotnie wywołał medialną burzę w środowisku polskiego sportu. Niewątpliwie wytworzył przy tym własną sieć tekstów. Na temat publikacji wypowiadał się liczni publicyści, w tym: Mateusz Miga, Damian Smyk, Przemysław Langier czy Bartosz Krajewski. Do wypowiedzi tych odsyłam w bibliografii niniejszego artykułu.

przeze mnie do analizy materiału decyduję się uwzględniać wyłącznie drugą ze strategii.

W skład analizowanego komunikatu wchodzi: trójsegmentowy tekst artykułu, dwanaście fotografii, pięć infografik i hiperłącza. Ze względu na ograniczenia objętościowe artykułu (a także strukturalną i funkcjonalną złożoność przekazu) uwzględniłam wyłącznie wnioski z analizy jakościowej tekstu oraz infografik. Na uwagę zasługuje przy tym nie tylko metatekstowy charakter elementów graficznych, ale również wzajemne dopełnianie się dwóch kodów: werbalnego oraz wizualnego.

Pierwsza z przedstawionych infografik ma, jak się wydaje, charakter wprowadzający. Kompozycyjnie podzielona została na trzynaście fragmentów, z których umiejscowiony u góry jest najbardziej obszerny i stanowi zapowiedź zasadniczej treści. Pozostałych dwanaście jest objętościowo mniejszych – jedenaście z nich odnosi się do konkretnych meczów piłkarskich z rozpatrywanego przez dziennikarza okresu i zawiera podstawowe informacje na ich temat, z naciskiem na uczestników zawodów, ich finalnych rozstrzygnięć oraz szczegółów dotyczących nieodległych czasowo kontaktów telefonicznych Czesława Michniewicza z Ryszardem F. Ostatni fragment ma charakter podsumowujący, a pod kątem wizualnym spośród pozostałych wyróżnia się zastosowaniem białego tła, podczas gdy w pozostałych przypadkach tło ma kolor ciemnoszary, niemal czarny⁶.

Przekaz, który wyłania się z infografiki, funkcjonuje też w tekście. Ma to miejsce w obrębie nagłówka:

Czesław Michniewicz, Lech Poznań i ustawione mecze w tle,

lidu:

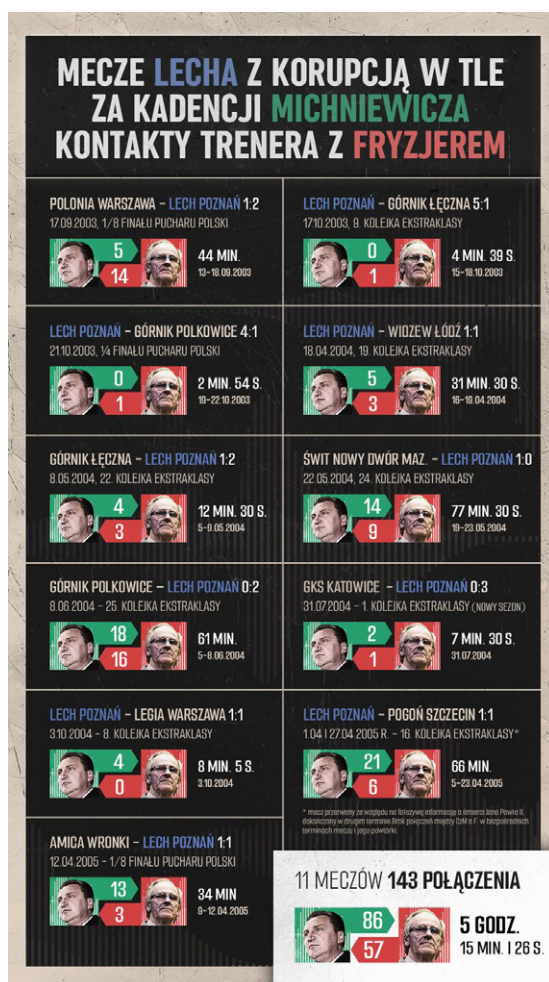
Przy 11 meczach, w których Czesław Michniewicz prowadził Lecha Poznań, doszło do korupcji lub próby korupcji. W tym okresie trener godzinami rozmawiał z szefem piłkarskiej mafii [...],

i korpusu, również w jego początkowych fragmentach:

Wybór Czesława Michniewicza na selekcjonera kadry narodowej wzbudził kontrowersje z powodu intensywnych kontaktów trenera z szefem piłkarskiej mafii w czasach, gdy Michniewicz prowadził Lecha Poznań;

Michniewicz dzwonił do Fryzjera tuż przed i tuż po meczach, które według prokuratury były kupione lub sprzedane przez poznańską drużynę.

⁶ Wątek użytych kolorów oraz kluczowych w mojej opinii elementów graficznych zostanie rozwinięty w dalszej części analizy.

Fot. 1. Mecze Lecha z korupcją w tle za kadencji Michniewicza. Kontakty trenera z Fryzjerem, Wirtualna Polska

Również w kontekście przywołanych na grafice jedenastu meczów piłkarskich w tekście otrzymujemy informację o fakcie jego sprzedania (bądź takowej próby), a także o okolicznościach (przeważnie telefonicznego) kontaktowania się głównych bohaterów publikacji w nieodległym odstępie czasowym:

- Już w pierwszym meczu pod wodzą Michniewicza doszło do próby ustawienia wyniku; [...] już o 15:04 Fryzjer z tego samego numeru dzwonił do Michniewicza. Rozmawiali trzy minuty, potem jeszcze minutę. I na koniec dnia jeszcze prawie 13 minut o godz. 21:11. Tak samo dzień po meczu - o 11:41;
- 17 października Michniewicz poprowadził Lecha do zwycięstwa 5:1 nad Górnikiem Łęczna. [...] Według śledczych ten pierwszy sukces Czesława Michniewicza w lidze miał być zasługą Fryzjera oraz Jacka Granata. Sędzia miał dostać 10 tys. zł podczas imprezy z działaczami Lecha

po spotkaniu. A ze względu na menu z tamtego wieczoru, sprzedanie meczu Lech – Łęczna w slangu piłkarskiej mafii nazwano „sałatkami greckimi”;

- W przypadku pucharowego starcia z Lechem miało dojść do bezgotówkowego układu: Polkowice odpuszczają Puchar Polski, a wiosną Lech oddaje punkty w lidze. O tym, że do takiego układu doszło, zapewniali działacze i piłkarze Polkowic, a ówczesny kierownik drużyny Mariusz Jurak wprost wskazał na Czesława Michniewicza; Fryzjer wkrótce po zakończeniu meczu dwukrotnie kontaktował się z arbitrem, a komórka Forbricha logowała się do nadajnika znajdującego się obok restauracji, gdzie działacze Lecha świętowali po zwycięstwach;
- Kolejny mecz Czesława Michniewicza z korupcyjnym podtekstem to spotkanie 19. kolejki z Widzewem Łódź, które odbyło się 18 kwietnia 2004 r.; według prokuratury Ryszard Forbrich otrzymał zlecenie od Przemysława Erdmana, żeby przekupić sędziego; Menedżer Lecha dzwonił się do Forbricha, gdy ten skończył trwającą ponad pięć minut rozmowę z Michniewiczem. To nie był pierwszy kontakt z dzisiejszym selekcjonerem tego wieczora. Wcześniej rozmawiali 2 minuty o godz. 21:03. A po 22.00 wymienili dwa SMS-y. [...] Tego wieczoru szef mafii był wyjątkowo zapracowany. [...] A mimo to Michniewiczowi udało się wcisnąć między nich na 288 sekund. Ale widocznie nie zdążyli sobie wszystkiego powiedzieć, bo już następnego dnia o 9:31 Forbrich i trener rozmawiali 6 minut. A potem tego samego dnia jeszcze dwa razy: 4 i 9 minut. Dzwonili do siebie na przemian. Co ważne: tego dnia Fryzjer po raz pierwszy zadzwonił do Michniewicza z nowego numeru, wykorzystywanego - według śledczych - przede wszystkim do ustawiania meczów;
- 8 maja Lech grał w Łęcznej. Dzień wcześniej Forbrich i Michniewicz rozmawiają 158 sekund. To spotkanie ponownie ma sędziować Świąs. Fryzjer zaproponował mu za przychyłność 10 tys.;
- Krzysztof Zdunek sam zadzwonił do Forbricha, gdy okazało się, że ma sędziować mecz 1. kolejki GKS Katowice - Lech Poznań. W efekcie Forbrich wydzwonił Erdmana, a Erdman ponownie Zdunka. Umówili się na co najmniej 5 tys. łapówki za korzystne poprowadzenie zawodów; Po meczu wracający z Katowic do Poznania Czesław Michniewicz dwa razy próbował się dodzwonić do Forbricha, w tym raz na niezarejestrowany numer używany do ustawiania meczów. Forbrich natychmiast oddzwonił i panowie rozmawiali przez ponad 7 minut;
- Forbrich [...] postanowił się podjąć wyzwania wyjątkowego - ustawienia meczu z Legią Warszawa; Po meczu jeszcze o 20:56 sędzia Pacuda wysłał SMS do Fryzjera. A niecałą godzinę później do Forbricha próbuje się dodzwonić Michniewicz. Udaje się za trzecim razem. Rozmawiają 3 min. 30 s.;
- 1 kwietnia 2005 r. Lech grał u siebie z Pogonią. Fryzjer wcześniej zadzwonił do obserwatora i zastrzegł, że „nie może liczyć na dodatkowe pieniądze za ten mecz, gdyż działacze Lecha Poznań postanowili skorumpować jedynie sędziego Zdunka”; Mecz został przerwany w 39. min. po fałszywej informacji o śmierci Jana Pawła II. Dokończenie zaplanowano na 27 kwietnia. W międzyczasie zmieniony został sędzia spotkania - Krzysztof Zdunek został zawieszony za popełniane błędy, zastąpił go Robert Werder. Zdanie zmienili też działacze Lecha - za 5 tys. postanowili skorumpować obserwatora Kazimierza Fiedorowicza; Kazimierz Fiedorowicz

Fot. 2. *Kontakty Michniewicza z Fryzjerem, Wirtualna Polska*

przyznał się do przyjęcia łapówki od Ryszarda Forbricha za ustawienie tego meczu. Fiedorowicz i Forbrich zostali za to prawomocnie skazani.

Druga z zaprezentowanych w artykule infografik zawiera znacznie mniej informacji, są one za to w większym stopniu wyeksponowane. Za pośrednictwem grafiki przypomniani zostają: główni bohaterowie publikacji i fakt ich intensywnych kontaktów, liczba połączeń rozpoczynanych z inicjatywy obu panów, łączny czas trwania rozmów oraz (zaprezentowane na samym dole, przy użyciu mniejszej i neutralnej kolorystycznie czcionki) wyjaśnienie dotyczące funkcjonującej w mediach liczby 711 połączeń telefonicznych pomiędzy Czesławem Michniewiczem a Ryszardem F. Wszystkie te okoliczności przywoływane są również w tekście artykułu:

- Relacja Michniewicza z szefem piłkarskiej mafii była w tym okresie [tj. 1 lipca 2003 - 12 lipca 2005 – dop. PI] wyjątkowo intensywna;
- ustaliliśmy 591 kontaktów telefonicznych Ryszarda Forbricha z Czesławem Michniewiczem;
- W sumie opisywane przez nas połączenia między Czesławem Michniewiczem a Ryszardem Forbrichem trwały 98 958 sekund, tj. 1649 minut. Daje to ponad 27 godzin rozmów. 374 połączenia inicjował Czesław Michniewicz; [...] w połączeniu z tymi 27 godzinami, które panowie ze sobą przegadali;

– Liczba 711 połączeń pojawia się w akcie oskarżenia, ale prokurator nie wyjaśnia jej pochodzenia. Nam po analizie akt udało się wyłuskać 591 połączeń Michniewicza z Forbrichem; Na podstawie analizy ponad 60 tysięcy stron akt, w których odnaleźć można bilingi przekazane przez operatorów komórkowych, ustaliliśmy 591 kontaktów telefonicznych Ryszarda Forbricha z Czesławem Michniewiczem w okresie 1 lipca 2003 - 12 lipca 2005.

Trzy z pięciu infografik odnoszą się wyłącznie do konkretnych meczów piłkarskich z udziałem prowadzonego przez Czesława Michniewicza Lecha Poznań.

W tekście artykułu każde z przywołanych na infografikach spotkań opisane zostaje w kontekście:

- ogólnych okoliczności rozgrywania meczu:

Świt walczył o utrzymanie w lidze, Lech już o nic;

W przedostatniej kolejce sezonu o utrzymanie walczyły Polonia Warszawa, Świt Nowy Dwór Mazowiecki i Górnik Polkowice;

9 kwietnia 2005 r. Lech przegrywa w lidze 0:1 z Amiką. W Poznaniu zaczyna się robić nerwowo;

- korupcyjnego tła zawodów:

zarząd klubu z Poznania od razu przyklasnął propozycji władz Świtu, którą przekazał Forbrich, żeby sprzedać ten mecz;

Kolejny mecz i znowu zarzuty korupcyjne;

I Fryzjer [...] remis [1:1] załatwił;

- domniemanej roli, udziału Czesława Michniewicza oraz jego kontaktów z Ryszardem F.:

Analiza połączeń pomiędzy Michniewiczem, Forbrichem, działaczami Lecha i Świtu zajmuje w akcie oskarżenia osiem stron;

Dzień przed meczem Czesław Michniewicz opuścił zgrupowanie w Komornikach i między godziną 17:37 a 21:03 pojechał razem z kapitanem drużyny Piotrem Reissesem do oddalonego o 80 kilometrów Sierakowa. Mieli się tam spotkać z Forbrichem [...];

W przerwie meczu, gdy Czesław Michniewicz teoretycznie powinien prowadzić odprawę w szatni, jego piłkarze oraz fizjoterapeuta byli zajęci negocjowaniem dodatkowej kasy;

Kolejne dwa dni to gorąca linia między Michniewiczem i Forbrichem. 10 połączeń, 25 minut rozmów.

Narrację dopełnia odpowiednie wprowadzanie do poszczególnych infografik kluczowych elementów wizualnych, w sposób ewidentny współgrających z partiami tekstowymi:

Fot. 3. Świt Nowy Dwór Mazowiecki – Lech Poznań 1:0, Wirtualna Polska

Fot. 4. Górnik Polkowice – Lech Poznań 0:2, Wirtualna Polska

Fot. 5. Amica Wronki – Lech Poznań 1:1, Wirtualna Polska

- ciemne tło, przywołujące wspomnienie bardzo trudnego okresu w historii polskiego futbolu, między innymi z powodu obecnej w nim korupcji. Ciemnoszary (czarny?) kolor tła wywołuje skojarzenia ze złem i antywartościami

kompletna degrengolada polskiej piłki końca lat 90. i początku XXI wieku;

zorganizowana korupcja;

afery korupcyjne;

handlowanie meczami;

mafia;

- szare pionowe kreski, nasuwające skojarzenie z zapisem konwersacji przez telefon, a więc istotnym dowodem w sprawach o korupcję:

Michniewicz w tym trudnym momencie wisi na telefonie z szefem piłkarskiej mafii;

znów zaczęli do siebie częściej dzwonić;

komórka Forbricha logowała się do nadajnika znajdującego się obok restauracji, gdzie działacze Lecha świętowali po zwycięstwach;

I dzwonił, i ustawiał mecze;

Przyjrzyjmy się bilingom;

Nie mieli pod ręką bilingów, nagrań z podsłuchów;

NOCNE Z FRYZJEREM ROZMOWY;

- „strzałki”, nawiązujące do połączeń telefonicznych inicjowanych przez Michniewicza bądź „Fryzjera”

dwa z tych połączeń inicjował dzisiejszy selekcjoner;
22 połączenia były inicjowane przez Michniewicza;
Michniewiczowi udało się wcisnąć między nich na 288 sekund;

- elementy w kolorze zielonym, nawiązujące do formalnej niewinności Michniewicza, przy jednoczesnym wykorzystaniu zdjęcia portretowego byłego selekcjonera, na którym – w mojej opinii – jego twarz nie wzbudza zaufania:

Prokuratura nigdy nie postawiła Czesławowi Michniewiczowi zarzutów, trener [...] w świetle prawa jest niewinny;
Czesław Michniewicz żadnych zarzutów nigdy nie usłyszał, w świetle prawa jest osobą niewinną. Dlaczego?;
selekcjoner nie został skazany, nie miał zarzutów;
domniemanie niewinności;
4 lutego 2009 r. o godzinie 12:28 Czesław Michniewicz wyszedł z wrocławskiej prokuratury. I już nigdy nie musiał tam wracać;

- elementy w kolorze czerwonym, podkreślające poczucie braku bezpieczeństwa i uczucie niepokoju, mogące towarzyszyć odbiorowi postaci Ryszarda F., a więc przedstawiciela świata przestępczego:

korupcyjne eldorado we Wronkach;
złoty zegarek i złoty sygnet, złota bransoleta na ręce, w ustach złoty ząb;
knajacka odzywka;
oprócz marchewki Fryzjer posługiwał się też kijem;
przekazywanie łapówek było nagrywane i mogło służyć jako narzędzie szantażu;

- kolor niebieski, stosowany każdorazowo gdy przywoływana jest drużyna Lecha Poznań, trenowana przez bohatera artykułu. Podkreślać może kluczowe znaczenie „Kolejorza” w opisywanej historii, a także wyjątkowe miejsce tego klubu na korupcyjnej „mapie” Ryszarda F.:

Lech był traktowany przez Fryzjera wyjątkowo;
w środowisku arbitrów wszyscy wiedzieli, że Fryzjer „opiekuje się sukcesami Lecha”;
brakuje jakiegokolwiek odpowiedzi na pytanie, skąd ten biedny wtedy klub miał pieniądze na ustawianie meczów.

Podsumowanie

Artykuł publicystyczny Szymona Jadczaaka stanowi niewątpliwie przykład *tekstu ładunku*. Jego publikacja odbiło się głośnym echem w środowisku futbolowym i poza nim, wytworzył się pełnoprawny dyskurs wraz z osobną siecią tekstów, na nowo rozgorzały też dyskusje na istotne społecznie tematy. Powyższa analiza wykazała w większym stopniu coś jeszcze, a mianowicie jego multimodalny charakter. Artykuł *Czesław Michniewicz, Lech Poznań i ustawione mecze w tle. 27 godzin rozmów z szefem piłkarskiej mafii* jest przykładem komunikatu medialnego, w którym umiejętne posługiwanie się elementami kodu werbalnego i wizualnego sprawia że zwiększa się prawdopodobieństwo skutecznego zatrzymania uwagi odbiorcy, wywołania w nim określonych emocji, zbudowania oczekiwanej przez nadawcę postawy i w konsekwencji przekonania do konkretnej tezy.

Jak już zostało powiedziane, zaprezentowane wnioski z analizy nie obejmują oczywiście wszystkich powstałych w jej procesie spostrzeżeń. Nie została też uwzględniona rola wszystkich formalnych elementów komunikatu, w tym fotografii oraz ich relacji z przykładowymi zastosowaniami kodu werbalnego. Zaprezentowane w artykule spostrzeżenia w żadnym wypadku nie wyczerpują zatem zasygnalizowanego przeze mnie zagadnienia, stanowią natomiast swoiste wprowadzenie do dalszych badań w tym zakresie.

Bibliografia

- Kawka, M. (2016). Dyskurs multimodalny – nowa kategoria badawcza?, *Zeszyty Prasoznawcze*, 59(2), 294–303. DOI 10.4467/22996362PZ.16.019.5423.
- Kępa-Figura, D. (2021). (Multimodaler) Text als Gegenstand linguistischer Forschung. *tekst i dyskurs – text und diskurs*, 15, 137–155. DOI 10.7311/tid.15.2021.05.
- Kępa-Figura, D. (2023). Gatunek jako kategoria mediolingwistyczna a działy mediolingwistyki otwartej, *Prace Językoznawcze*, 25(3), 61–73. DOI 10.31648/pj.9182.
- Krajewski B. (2022). Stan konfliktu Michniewicza z Jadczaakiem. Czy selekcjoner może z niego wyjść z twarzą?, *Polski-sport.pl* z 29.06.2022 r., <https://polski-sport.pl/stan-konfliktu-michniewicza-z-jadczaakiem/> (dostęp 12.11.2025).
- Langier P. (2022). Tekst Szymona Jadczaaka, czyli dlaczego Michniewicz mógł odetchnąć z ulgą, choć nie powinien, *YouTube/Goal.pl* z 21.06.2022 r., <https://www.youtube.com/watch?v=SYDimB1efio> (dostęp 12.11.2025).
- Loewe, I. (2023). Multimodalne przekazy mediów masowych i społecznościowych. Porównawcze studium przypadku, *Prace Językoznawcze*, 25(3), 211–228. DOI 10.31648/pj.9191.
- Mac, A. (2017). Analiza mediolingwistyczna telewizyjnych serwisów informacyjnych – studium przypadku. W I. Hofman, D. Kępa-Figura (red.). *Współczesne media. Gatunki w mediach. Prace dedykowane Profesor Marii Wojtak*, t. 1: *Zagadnienia teoretyczne. Gatunki w mediach drukowanych* (s. 77–95). Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Mac, A. (2022a). Multimodalna argumentacja retoryczna w konstruowaniu obrazów sytuacji kryzysowych na przykładzie newsów telewizyjnych serwisów informacyjnych. *Res Rhetorica*, 9(4), 28–62. DOI <https://doi.org/10.29107/rr2022.4.2>.

- Mac, A. (2022b). Multimodalność przekazów medialnych – główne założenia analizy tekstów audio-wizualnych na przykładzie telewizyjnej prognozy pogody. Perspektywa germanistyczna. *Prace Językoznawcze*, 24(4), 81–98. DOI 10.31648/pj.8164.
- Maćkiewicz, J. (2016). Jak można badać przekazy multimodalne. *Język Polski*, 96(2), 18–27. DOI doi.org/10.31286/Jp.96.2.3.
- Maćkiewicz, J. (2017). Badanie mediów multimodalnych – multimodalne badanie mediów. *Studia Medioznawcze*, 69(2), 33–42. DOI <https://doi.org/10.33077/uw.24511617.ms.2017.69.388>.
- Miga, M. (2022). Szarża Michniewicza jest tak absurdalna, że trudno w to uwierzyć, TVP Sport z 28.06.2022 r., <https://sport.tvp.pl/60974086/komentarz-do-sprawy-czeslaw-michniewicz-szy-mon-jadczak-absurdalna-szarza-michniewicza> (dostęp 12.11.2025).
- Skowronek, B. (2013). *Mediolingwistyka. Wprowadzenie*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego.
- Skowronek, B. (2018). Technologia. Multimodalność. Komunikacja. Nowe wyzwania dla mediolingwistyki. W I. Hofman, D. Kępa-Figura (red.). *Współczesne media. Media multimodalne t. 1: Zagadnienia ogólne i teoretyczne. Multimodalność mediów drukowanych* (s. 11–19). Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Skowronek, B. (2023). Disco polo (dziś) jako przykład rozszerzonej multimodalności. *Prace Językoznawcze*, 25(3), 229–240. DOI 10.31648/pj.9192.
- Smyk D. (2022). Michniewicz, Jadczak i Fryzjer – co wiemy?, Weszło z 22.06.2022 r., <https://weszlo.com/2022/06/22/michniewicz-jadczak-i-fryzjer-co-wiemy-smykalka-39/> (dostęp 12.11.2025).
- Ślawska, M. (2018). Perspektywa multimodalna w badaniu tekstów prasowych. W I. Hofman, D. Kępa-Figura (red.), *Współczesne media. Media multimodalne. t. 1, Zagadnienia ogólne i teoretyczne. Multimodalność mediów drukowanych* (107–118). Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej.
- Ślawska, M. (2020). Multimodalność tekstu prasowego, czyli o relacji słowa i obrazu. Przypadek reportażu Justyny Kopińskiej Oddział chorych ze strachu i grafiki Anny Reinert. *Prace Językoznawcze*, 22(4), 203–218. DOI 10.31648/pj.5825.
- Ślawska, M. (2023). Co badacz może zrobić z tekstem medialnym? Spojrzenie mediolingwistyczne. *Tekst i dyskurs – text und diskurs*, 17, 81–102. DOI <https://doi.org/10.7311/tid.17.2023.06>.
- Wojtak, M. (2004). *Gatunki prasowe*, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej.
- Wojtak, M. (2019). *Wprowadzenie do genologii*, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej.

Biogram

Patryk Iwańczyk – doktor, adiunkt w Katedrze Dziennikarstwa i Mediolingwistyki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Główne zainteresowania badawcze: genologia lingwistyczna, mediolingwistyka, pragmatyka komunikacyjna, dziennikarstwo sportowe. Autor monografii pt. *O sporcie inaczej. Felietony z tygodnika „Piłka Nożna” w ujęciu genologicznym* (Lublin 2024), a także blisko dwudziestu artykułów naukowych.